

Nr 178.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående nedsättning i vissa fall av arrendet för kronoegendom m. m.; given Stockholms slott den 23 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 23 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

Jämlikt kontrakt den 23 november 1929 har domänstyrelsen till fiskaren Wiktor Öman, Åhus, för tiden från och med sagda dag till den 1 januari 1939 utarrenderat det vid kronoflygsandsfältet Gamla Espet i Kristianstads län belägna ålfisket å den s. k. åldrätten nr 28 eller lotsdrätten mot en årlig avgäld av 850 kronor. Vid det infordrande av anbud å arrendet, som föregick utarrenderingen, hade Öman avgivit högsta bu-

det med 850 kronor. Därjämte hade tre anbud å 512 kronor 50 öre, 480 kronor och 300 kronor avgivits. En av Öman i oktober 1933 direkt hos domänstyrelsen gjord hemställan om nedsättning av arrendet har styrelsen genom beslut den 23 november 1933 funnit sig sakna befogenhet att bifalla.

Hos Kungl. Maj:t har Öman i skrivelse den 20 december 1933 hemställt, att arrendet måtte nedsättas till 500 kronor. Häröver hava infordrade utlåtanden avgivits den 17 januari 1934 av domänstyrelsen, som överlämnat från jägmästaren infordrat yttrande, och den 31 januari 1934 av statskontoret. Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Öman har anfört, att han och två andra fiskare gemensamt bedreve fisket. Förtjänsten bleve obetydlig på grund av priset på ål. Vid anbudets avgivande hade ålen kostat 2 kronor 25 öre å 2 kronor 75 öre per kilogram mot 1 krona 50 öre å 1 krona 70 öre per kilogram för närvarande. Under åren 1930—1933 hade fisket givit 5,467 kilogram ål, som inbringat 9,268 kronor. Utgifterna för redskap för ålfiskets bedrivande hade för samma tid uppgått till 7,840 kronor. Förtjänsten hade sålunda för fyraårsperioden uppgått till sammanlagt 1,428 kronor. Då detta belopp skulle fördelas på tre personer, bleve den årliga förtjänsten 119 kronor per person, vilket, med hänsyn till risken för förstörda redskap, vore otillräckligt för fyra månaders arbete.

Jägmästaren har från trovärdiga personer inhämtat, att Ömans uppgifter om inkomster och utgifter vore i stort sett riktiga. Det dåliga ekonomiska resultatet för Öman kunde helt tillskrivas priset på ål. Då Ömans ekonomiska ställning vore svag och det måste anses fastslaget, att arrendet med nuvarande priser på ål vore för högt för att kunna lämna anständig försörjning för 3 man under tre och en halv månader, tillstyrkte jägmästaren, att arrendet från den 1 januari 1934 nedsattes till 600 kronor.

Domänstyrelsen har ansett, att nedgången i priset på ål ej vore av den omfattning, att den utgjorde tillräckliga skäl för en nedsättning av den enligt avgivet anbud bestämda arrendeavgälden. Det ekonomiskt otillfredsställande resultatet av fisket hade sin grund däri, att Ömans anbud varit för högt även med hänsyn till de år 1929 rådande förhållanden. Styrelsen ansåge i betraktande av konsekvenserna, att en dylik omständighet ej borde föranleda arrendelindring.

Statskontoret har ej funnit tillräcklig anledning föreligga för framställning till riksdagen om nedsättning i arrendet.

Departements-
chefen.

Jag torde få erinra, att enligt beslut vid 1932 års riksdag (prop. nr 126; R. skr. nr 253) vissa befogenheter tillagts vederbörande förvaltningsmyndigheter att medgiva lindring i bestående arrendevillkor för kronoarrendatorer. I enlighet härmed har Kungl. Maj:t utfärdat föreskrifter i ämnet (se Sv. förf.-saml. nr 186/1932, övergångsbestämmelsen, nr 187/1932, nr 376/1932 och nr 79/1933). Härigenom hava möjligheter öppnats för olika grupper av arrendatorer av kronans jordbruksegendomar att — där de kontraherade arrendevillkoren med hänsyn till rådande förhållanden finnas för arrendatorn tyngande och det på grund härav kan antagas möta svårigheter för denne att fullgöra sina förbindelser enligt avtalet

samt då skäl därtill för övrigt äro — i viss ordning erhålla lindring i arrendevillkoren. I särskilda fall kan detta ske genom omvärdering av arrendet. Framhållas må, att ifrågavarande möjligheter äro begränsade till sådana fastigheter, där brukaren kan antagas av egendomens jordbruk erhålla sin huvudsakliga utkomst.

Vad angår nu förevarande ärende, där fråga är om fiskearrende, finnes ej möjlighet att med stöd av riksdagens förenämnda beslut 1932 medgiva någon lindring i arrendevillkoren. Emellertid finner jag billighets-skäl tala för en nedsättning av arrendet, vilket tydligen är alltför högt, till det av jägmästaren förordade beloppet, 600 kronor. Under rådande förhållanden skulle det bliva svårt för kronan att, om Öman nödgas frångå arrendet, av ny arrendator utfå mer än en del av vad Öman betalar. Framställning i enlighet med vad jag nyss tillstyrkt torde därför böra göras hos riksdagen.

Jag tillstyrker vidare, att hos riksdagen nu begäres utvidgning av förberörda 1932 lämnade bemyndigande i så måtto, att jämväl andra kronoarrenden än sådana, som avse egentliga jordbruksegendomar, må kunna bliva föremål för liknande arrendelindring. Det synes nämligen som om de skäl, vilka lågo till grund för 1932 års beslut om arrendelindring, numera i huvudsak äro tillämpliga även i fråga om sådana kronoarrenden som fiskearrenden, arrenden av smärre lägenheter, kvarnarrenden m. m. Rörande de villkor, som för nu ifrågavarande fall böra uppställas, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

1) att arrendet för det vid kronoflygsandsfältet Gamla Espet i Kristianstads län belägna ålfisket å den s. k. åldrätten nr 28 eller lotsdrätten må för tiden från den 1 januari 1934 till den 1 januari 1939 nedsättas till 600 kronor för år;

2) att Kungl. Maj:t må meddela bestämmelser om nedsättning av arrendeavgift jämväl beträffande andra kronoarrenden än sådana, som avse jordbruksegendomar av den storlek, att brukaren kan antagas av egendomens jordbruk erhålla sin huvudsakliga utkomst.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.